

שנים מקרא ואחד תרגום בהלכה

בעל הטורים שמות פרשת שמות פרק א

(א) ואלה שמות בני ישראל. ר"ת ואדם אשר לומד הסדר שנים מקרא ואחד תרגום בקול נעים ישיר יחיה שנים רבות ארוכים לעולם (ברכות ח ב):

מסכת ברכות ח. - ח:

אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו: עטרות ודיבן, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימינו ושנותיו. רב ביבי בר אביי סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכולא שתא במעלי יומא דכפורי. תנא ליה חייא בר רב מדפתי: כתיב "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש בערב," וכי בתשעה מתענין? והלא בעשרה מתענין! אלא לומר לך: כל האוכל ושונה בתשיעי - מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. סבר לאקדומינהו, אמר ליה ההוא סבא, תנינא: ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר. כדאמר להו רבי יהושע בן לוי לבניה: אשלימו פרשיותיכו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום...

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים יג:כה

אע"פ שאדם שומע כל התורה כולה בכל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבע סדר של אותה שבת שנים מקרא ואחד תרגום, ופסוק שאין בו תרגום קוראהו שלש פעמים עד שישלים פרשיותיו עם הצבור.

ראב"ן שאלות ותשובות (בתחילת הספר) סימן פח

לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור ב' מקרא ואחד תרגום. נ"ל דביחיד הדר בכרך מיירי שאין לו עשרה לקרות בתורה, שצריך לכיין השעה שקורין הציבור בפרשה בבהכ"נ ויקרא גם הוא ביחיד שנים מקרא כנגד שנים הקורין בב"ה ואחד תרגום כנגד המתרגם בב"ה, שכן היה מנהגם כדתנן [מגילה כ"ג ב] הקורא בתורה לא יפחות לקרות פחות מג' פסוקים ולא יקרא למתרגם יותר מפסוק אחד, דאם כמו שפירשו רבותי דבקריאת הפרשה בבוקר בשבת מיירי כמו שאנו רגילין, לימא לעולם יקרא אדם הפרשה בשבת שנים מקרא וכו', עם הציבור למה לי, אלא ודאי עם הציבור ממש כדפרישית, ועוד שנים מקרא וכו' למה לי הלא ישמעו בב"ה ויצאו ידי חובתן. ואעפ"כ מנהגינו מנהג גמור, דדימין דלא מצי מכיין דעתיה בב"ה לכל הפרשה ויצא בקריאה שקרא כבר.

ספר החינוך הערת המחבר

ואחת מן המצוות והיא עיקר ויסוד שכולן נשענות עליו היא מצות לימוד התורה, כי בלימוד ידע האדם המצוות ויקיים אותן. ועל כן קבעו לנו חכמינו זכרונם לברכה [ב"ק דף פ"ב ע"א] לקרות חלק אחד מספר התורה במקום קיבוץ העם שהוא בית הכנסת, לעורר לב האדם על דברי התורה והמצוות, בכל שבוע ושבע עד שיגמרו כל הספר. ולפי מה ששמענו רוב ישראל נוהגים היום לקרותו כולו בשנה אחת. ועוד חייבנו חכמינו זכרונם לברכה לקרותו כל אחד ואחד מישראל בביתו בכל שבוע ושבע כמו שקורין אותו במקום הקיבוץ, וזהו אמרם זכרונם לברכה [ברכות דף ח' ע"א] לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור, כדי שישכיל בדברים יותר בקרותו אותו בביתו.

תרומת הדשן סימן כג

אמנם נראה קצת ראייה מהא דכתב בהגה"ה במיימוני בשם רבינו שמחה ז"ל וז"ל אע"פ שעיקר מצוה כל פרשה ופרשה עם הצבור אם לא עשה כן ישלים כולם בשמיני עצרת שבו גומרים הצבור ובלבד שלא יקדים ולא יאחר יום אחד מן הצבור ע"כ. מהכא נראה מדקבע היום שבו גומרים הצבור חמשה חומשי תורה בכל שנה משמע דעיקר חיוב דאצריכו רבנן להשלים פרשיות עם הצבור היינו כדי שכל אחד מישראל יקרא לעצמו כל התורה מראש ועד סוף בכל שנה כמו שעושיין הצבור מש"ה צריך לסיים ממש באותו היום שמסיימין בו הצבור דאע"פ שלא קרא כל השנה עמהן אחר גמר מצות אזלינן בכליה דוכתא.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רפה

- (ב) אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום, וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י.
 (ג) מיום ראשון ואילך חשוב עם הצבור.
 (ד) מצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל בשבת, ואם לא השלים קודם אכילה ישלים אחר אכילה עד המנחה; וי"א עד רביעי בשבת; וי"א עד שמ"ע דהיינו בשמחת תורה, שאז משלימים הצבור.
 (ה) יכול לקרות הפרשה שמו"ת בשעת קריאת התורה (טו) (וע"ל סימן קמ"ו).

משנה ברורה סימן שם ס"ק ה

(ה) חשוב כמו תרגום - וע"כ יוצא במה שקורא שני פעמים מקרא ואחד פירוש רש"י. ואותן פסוקים שאין עליהם פירש"י יקרא אותן ג"פ. מי שאינו בר הכי שיבין את פירש"י ראוי לקרות בפירוש התורה שיש בלשון אשכנז בזמנינו כגון ספר צאינה וראינה וכיוצא בו המבארים את הפרשה ע"פ פירש"י ושאר חכמינו ז"ל הבנויים על יסוד התלמוד:

(ז) כיון שמתחילין במנחתא דשבתא לקרות פרשת שבוע הבא נחשב שוב הקורא כקורא עם הציבור וא"כ מה שכתב המחבר מיום ראשון ואילך לאו דוקא הוא.

(ח) חשוב עם הציבור - כמה אחרונים כתבו דמן המובחר הוא לקרותה בע"ש ועיין בשע"ת. ובספר מטה יהודה כתב דאם הוא קורא מתחלת השבוע והלאה הוא ג"כ בכלל מצוה מן המובחר וכמו שכתב בב"י דמוכח כן מדברי הרמב"ם וכן בספר מעשה רב כתב בהנהגת הגר"א שהיה נוהג תיקף אחר התפלה בכל יום לקרוא מקצת מהסדרה שנים מקרא ואחד תרגום ומסיים בע"ש.

(יד) בשעת קה"ת - ובסימן קמ"ו במ"א סק"ה הביא בשם השל"ה שמחמיר בזה אלא הכל צריכין לשמוע הקריאה מפי הש"ץ וכן הוא דעת הגר"א שהובא בספר מעשה רב דצריך לשמוע כל תיבה ותיבה ולראות בחומש ולא יסייע להקורא כלל ומשמע שתפסו העיקר כדעת השבלי לקט בשם רבו והר"מ שהובא בהגהות מיימוני ובב"י שם דרק בין גברא לגברא מותר. ומ"מ נראה דלקרוא בלחש מלה במלה עם הש"ץ אין להחמיר בזה כיון שמכוין אז גם לשמוע כל תיבה מפי הש"ץ. והמ"א הביא שם בשם מטה משה דלכתחלה נכון לעשות כן [יז] וכ"כ כמה אחרונים:

(טו) וע"ל סימן קמ"ו - דשם מסיק המחבר בס"ב דנכון להמדקדק בדבריו לכיון דעתו לשמעם מפי הקורא והוא משום דחשש ג"כ לדעת הפוסקים שהבאתי למעלה: